

Puolustusvoimauudistuksessa syntyi Rannikkolaivasto – Merivoimien laivastovalmiusyhtymä

Timo Hirvonen

Puolustusvoimauudistus on päättynyt, puolustusvoimat on uudelleenorganisoitu ja sen toimintatavat on uudistettu. Puolustusvoimauudistuksen osana merivoimien joukko-osastot kokivat muutoksia. Merivoimauudistuksessa suomenkielinen rannikkojoukkokoulutus keskitettiin uuteen Rannikkoprikaatiin. Merivoimien kaikki taistelu- ja apualukset organisoitiin yhteen johtoon, ja samalla syntyi merivoimien laivastoyksiköiden oma joukko – Rannikkolaivasto.

Rannikkolaivaston nimi on historiallinen. Se oli käytössä ensimmäisen kerran vuosina 1928–1944 ja uudelleen 1980–1992. Sotamuseoon aikanaan luovutettu alkuperäinen Rannikkolaivaston joukko-osastolippu on palautettu takaisin käyttöön, ja joukko vaalii vanhoja, hienoja laivastollisia perinteitä.

Merellistä voimaa ja valmiutta

Uusi Rannikkolaivasto on laivastovalmiusyhtymä. Se ylläpitää korkeaa valmiutta alueellisen koskemattomuuden turvaamiseen, meriliikenteen suojaamiseen ja merellisten hyökkäysten torjuntaan ja kouluttaa sodanajan joukkoja merivoimille. Rannikkolaivaston merellistä suorituskykyä voidaan käyttää muiden viranomaisten tukemiseen ja kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin.

Rannikkolaivasto keskittyy laivastoyksiköiden suorituskykyjen rakentamiseen, ylläpitoon ja käyttöön sekä toimintaan merellä. Laivaston ydintoimintaa ovat liikkuva alueellisen koskemattomuuden valvonta ja turvaaminen, tulenkäyttö merellä, miinantorjunta ja merellinen huolto.

Rannikkolaivasto eroaa muista puolustusvoimien valmiusyhtymistä siinä, että joukko-osastossa on enemmän palkattua henkilöstöä kuin varusmiehiä. Henkilökunnan määrällä mitattuna Rannikkolaivasto on merivoimien suurin joukko-osasto. Ammattisotilaiden suuri osuus johtuu nykyaikaisten taistelualusten teknisyydestä ja monikäyttöisyydestä, joiden oppiminen vie henkilöstöltä paljon aikaa. Ilman asevelvollisia ei kuitenkaan selvitä. Jokaiselle merisotilaalle on selkeä tarve ja paikka niin normaali- kuin poikkeusoloissa.

Toinen eroavaisuus moniin muihin puolustusvoimien joukko-osastoihin on se, että Rannikkolaivasto toimii kahdella paikkakunnalla. Tukikohdat sijaitsevat Turun Pansiossa ja Kirkkonummen Upinniemessä.

Merialue kuitenkin on kaikille yhteinen. Toiminta-alue alkaa itäiseltä Suomenlahdelta ja päättyy Pohjanlahden perukkaan.

Rannikkolaivasto koostuu komentajasta, esikunnasta ja neljästä laivueesta. Laivaston esikunta toimii Rannikkolaivaston komentajan apuna resurssien hankkimisessa, toiminnan suunnittelussa, tilannekuvan luomisessa ja ylläpidossa sekä operatiivisessa johtamisessa.

4. Miinantorjuntalaivue keskittyy miinanetsintään ja -raivaamiseen sekä näitä tukevaan pohjankartoitukseen ja laivaston sukeltajatoimintaan. Miinantorjunnalla laivue mahdollistaa laivaston muiden yksiköiden toiminnanvapauden merialueella ja suojaa Suomelle tärkeää meriliikennettä.

6. ja 7. Pintatorjuntalaivueiden päätehtävät ovat liikkuva alueellinen koskemattomuuden turvaaminen ja tulenkäyttö merellä. Tulenkäyttöön kuuluvat merimiinoitus ja ohjustulenkäyttö ovat merivoimien keskeiset kivijalat ja merkittävimmät osat suojaus- ja torjuntakykyämme. Lisäksi laivueet ovat hyvätasoisia suorituskykyjä sukellusveneentorjunnassa ja ilmapuolustuksessa.

8. Huoltolaivue edustaa merellistä huoltoa. Ilman merelle ulottuvaa huoltoa eivät muut joukkomme kykene täyttämään tehtäviään. Huoltolaivue huolehtii myös varuskunnan huollosta ja turvallisuudesta sekä merivoimien öljytorjuntavalmiudesta.

Kansainvälistä yhteistyötä

Ruotsin ja Suomen merivoimien yhteistyöllä ja harjoittelulla on pitkät perinteet sekä laivastoyksiköissä että rannikkojääkäriyksiköissä. Yhteistyö on ollut erityisen voimakkaasti julkisuudessa viimeisen vuoden ajan. Merivoimilla on tässä yhteistyössä muutama kärkihanke. Toinen on merivalvontayhteistyö, jossa merivalvontatietoja vaihdetaan Suomen ja Ruotsin merivalvontakeskusten välillä ja toinen on ruotsalais-suomalainen merellinen taisteluryhmä (Swedish-Finnish Naval Task Group). Merellinen taisteluryhmä perustuu molempien maiden merivoimien yhteiseen visioon, jossa kyetään suuremmalla osastolla toimimaan merellä yhteisessä johdossa käyttäen molempien maiden merivoimien eri joukkoja.

Merellinen taisteluryhmä pitää sisällään yhteisen merellisen esikunnan ja johtoaluksen. Lisäksi ryhmään kuuluu tilannekuvan muodostamiseen, meriliikenteen suojaamiseen, pinta-, ilma- ja sukellusveneentorjuntaan kykenevä pintatorjuntataisteluosasto, meriliikenteen suojaamiseen, miinanetsintään, miinanraivaukseen ja raivaajasukeltajatehtäviin kykenevä miinantorjuntataisteluosasto, saaristovalvontaan, suojaamiseen ja rannikkotaisteluihin kykenevän amfibiotaiteluosaston sekä alusten ja amfibioyksiköiden huoltotehtäviin kykenevä huoltoyksikkö.

Pintataisteluosasto (Surface Task Unit) muodostuu johtoaluksesta, korveteista ja ohjusveneistä. Miinantorjuntataisteluosasto (Mine Counter Measures Task Unit) koostuu johtoaluksesta, miinantorjunta-aluksista ja raivaajasukeltaryhmistä. Amfibiotaiteluosasto (Amphibious Task Unit) koostuu rannikkojääkäriyksiköistä ja näiden venekalustosta. Huoltoyksikkö (Forward Logistic Site) on joukko, joka järjestää taisteluryhmän tarvitsemat huoltotäydennykset, kunnossapidon ja korjaukset. Siihen kuuluu muun muassa huoltohenkilöstöä, kuljetusveneitä, ajoneuvoja ja varaosia.

Rannikkolaivastolla on merkittävä rooli yhteisen merellisen taisteluryhmän kehittämisessä. Laivasto asettaa taisteluryhmän johtoon joko komentajan tai esikuntapäällikön ja useita esikuntaupseereita Rannikkolaivaston esikunnasta. Taisteluryhmän johtoaluksena on ruotsalainen johtoalus.

Rannikkolaivaston pintatorjuntalaivueista toimintaan osallistuvat Hämeenmaa-luokan miinalaiva pintataisteluosaston johtoaluksena ja 2-3 ohjusvenettä. Laivueet asettavat taisteluosaston johtoon joko komentajan tai esikuntapäällikön sekä useita esikuntaupseereita. Ruotsi asettaa osastoon 2-3 korvetia ja komentajan/esikuntapäällikön ja esikuntaupseereita.

Miinantorjuntataisteluosaston johtoaluksena on ruotsalaisalus. Rannikkolaivaston miinantorjuntalaivueesta taisteluosaston kokoonpanoon kuuluu 1-2 miinantorjunta-alusta ja raivaajasukeltajia. Laivue asettaa taisteluosaston johtoon joko komentajan tai esikuntapäällikön ja useita esikuntaupseereita. Ruotsi asettaa osastoon 2-3 miinantorjunta-alusta ja komentajan/esikuntapäällikön ja esikuntaupseereita.

Amfibiotaisteluosaston suomalaispanoksesta vastaa Uudenmaan prikaati. Tehtäväjako Suomen ja Ruotsin välillä noudattelee muiden taisteluosastojen toimintatapaa.

Huoltoyksikkö muodostetaan samalla periaatteella. Rannikkolaivaston huoltolaivue asettaa yksikköön vene- ja ajoneuvokalustoa sekä huoltohenkilöstöä yhdessä Rannikkoprikaatin kanssa.

Vuoden 2015 yhteinen pääharjoitus (Finnish-Swedish Exercise 15) Suomen ja Ruotsin merivoimien välillä toteutettiin toukokuussa. Tässä harjoituksessa taisteluryhmän, miinantorjuntataisteluosaston ja huoltoyksiköiden johdossa oli suomalainen upseeri. Pintataisteluosastoa johti ruotsalainen upseeri ja harjoitukseen osallistui yhteensä 16 alusta. Amfibiotaisteluosasto ei ollut mukana tällä kertaa. Harjoituksen lopputuloksena voidaan todeta olevamme oikealla tiellä: suorituskykymme, osaamisemme ja yhteistoimintakykymme paranivat.

Uusien alusten tarve

Vuosikymmenien ajan usko eurooppalaiseen pysyvään rauhatilaan on heijastunut siihen, että perinteistä sotilaallista uhkaa on Suomessa väheksytty. Toimintaympäristössämme on kuitenkin nähtävissä muutos. Lähialueellamme harjoitustoiminta on kiihtynyt voimakkaasti niin maalla, merellä kuin ilmassakin. Kuten olemme Ukrainan kehityksestä nähneet, tilanne rauhasta kriisiin voi muuttua nopeasti ja perinteiset, sotilaalliset uhkakuvat pitävät pintansa ja niihin pitää tulla varautua.

Tätä varten Suomen tulee jatkossakin huolehtia omasta puolustuskyvystään ja ylläpidettävä riittävää valmiutta. Tässä Rannikkolaivastolla on oma tärkeä roolinsa osana merivoimia.

Puolustuskyvyn ylläpidon kannalta laivaston vanheneva aluskalusto aiheuttaa vakavan haasteen ensi vuosikymmenen alkupuolelle, kun merkittävä osa nykyisestä taistelualuskalustosta poistuu tai on jo poistunut käytöstä. Tältä osin nyt suunniteltavana olevan Laivue 2020 -hankkeen rahoituksen varmistaminen ja toteutuminen on tulevaisuutemme kannalta erittäin kriittinen.

Rannikkolaivaston tavoitteena on olla nyt ja tulevaisuudessa merivoimien merimiinoituksen, ohjustulen käytön, miinantorjunnan ja merellisen huollon valtakunnallisesti ja kansainvälisesti arvostettu erityisosaaja. Laivasto haluaa olla korkean valmiuden tehokas merellinen toimija kaikissa turvallisuustilanteissa.

Timo Hirvonen
Kommodori, Rannikkolaivaston komentaja, Merivoimat

Aiemmin sarjassa julkaistut kirjoitukset löydät [täältä](#).